

De klimop en de klimopbij

Bloeiende klimop. Kars Veling

door Annette van Berkel

In het najaar is een bloeiende klimop een geweldige nectar- en stuifmeelbron. In de stad wordt veel klimop aangeplant. Als je een schutting hebt, begroei met klimop en hij is 10 jaar oud en je snoeit hem niet of deels dan kan de struik van september t/m november, gaan bloeien. Er worden ook geregeld struikvormen aangeplant die al in de bloeiende fase zijn.

De bloeiwijze van de klimop bestaat uit een bolvormig scherm met een heleboel losse bloemen. Als de groene bloemblaadjes open gaan, komen er als eerste rijpe stuifmeelhokjes tevoorschijn. De bloem produceert nectar op het stijlkussen. Dit gaat door ook als de bloemblaadjes en stuifmeelhokjes afgefallen zijn. Pas dan wordt de stempel rijp en kan bevruchting plaatsvinden. De nectar kan wat indrogen maar is dan nog steeds met wat speeksel op te likken. Dit is vergelijkbaar met hoe wij een lolly consumeren.

Veel insecten

Het is niet verwonderlijk dat zoveel voedsel door heel veel dieren opgemerkt en gebruikt wordt: de bloei trekt veel insecten. Vlinders (dag- zowel als nachtvlinders) komen er nectar drinken. Ook veel zweefvliegen drinken er nectar, evenals allerlei wespensoorten. De laatste jagen er ook vaak op de vliegen. En natuurlijk komen er heel veel honingbijen stuifmeel halen voor het laatste broed en nectar verzamelen voor de overwintering. Het is dan ook een heel gezoem om een bloeiende klimop.

Nauwelijks nog wilde bijen

Aan het eind van het seizoen, als de klimop bloeit, zijn er nauwelijks nog wilde bijen actief. De meeste zitten al lang en breed in overwintering als volwassen bij, pop of larve. Wat je aan bijen tegenkomt, zijn vrijwel altijd honingbijen. Toch is er nog een soort juist nu actief: de klimopbij (Colletes hederæ). Het is een nieuwkomer door de opwarming.

Klimopbij

De klimopbij, zijn naam zegt het al, is vaak te vinden op klimop. Ze gebruiken voornamelijk het stuifmeel van deze plant voor hun broed. Het is een soort die profiteert van de opwarming en komt vanuit het zuiden steeds verder naar het noorden. Op de klimop in mijn tuin verscheen de eerste in 2015. Toen was hij nog heel zeldzaam, dus ik was heel blij met deze waarneming. In Nederland kwam de eerste melding van de klimopbij in 1997. Tot 2011 waren er alleen vondsten in Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren. Inmiddels is de soort in het hele land aan te treffen, zij het nog wel met de grootste dichtheid onder de lijn Den Helder-Twente. De waarnemingen komen vooral uit het stedelijk gebied: een plek die iets warmer is dan het omliggende land en waar veel bloeiende klimop te vinden is.

Zijde

De klimopbij is haast net zo groot als een honingbij. Ze vallen in het drukke honingbijverkeer op een bloeiend klimop op door de duidelijke witte bandjes op het achterlijf, roodbruine beharing op het borststuk en het iets andere gedrag. De klimopbij is een zijdebij. Ze graven gangen in de grond met aan het eind broedcellen. Die bekleden ze met een substantie die bij hard worden op zijde lijkt. Het beschermt de inhoud van de broedcel tegen vocht, schimmels en andere ongewenste invloeden van buiten. De nesten liggen vaak in grote groepen in los zandig substraat. In oktober vliegen nog voornamelijk vrouwtjes.

Het is een leuke uitdaging voor een mooie herfstdag om de soort te vinden! Want na die ene melding heb ik hem later nog maar één keer weer op onze klimop gezien. Het is de vraag of er wel een populatie in Culemborg zit. Dus het is erg boeiend om te kijken of hij hier echt een populatie heeft of dat het passanten zijn. Zie je hem, maak een foto en meld hem bij de insectenwerkgroep van de NVWC (zonder foto wordt de waarneming niet opgenomen).

Ik ben benieuwd waar hij vliegt.

Allemaal op naar de klimop! 🐝

Grote foto: klimopbij drinkt nectar op klimop. Kars Veling

Daaronder:
Atalanta drinkt nectar op klimop. Kars Veling
Honingbijen verzamelen stuifmeel op klimop. Op de inzetfoto is heel goed te zien dat de honingbij met kaken en voorpoten stuifmeel los werkt. Annette van Berkel
Agaatvlinder drinkt nectar op klimop. Kars Veling